

En 450 år gammel slægtsgård

Af Andreas A. May

De fleste kender sikkert beretningen om Marie Grubbe, der var gift med Ulrik Frederik Gyldenløve og senere justitsråd Palle Dyre. fra hvem hun også blev skilt og derefter endte som fattig færgeskone i Borrehuset på Falster. Ludvig Holberg, St. St. Blicher og J. P. Jacobsen har skildret hendes bedrifter og hendes endeligt i deres digtninger.

Grubbeslægten stammer fra Stamhuset Tjele mellem Viborg og Hobro og nedstammer måske fra Mogens Grubbe, der nævnes i det trettende århundrede.

Men det er ikke min agt at skrive Grubbeslægten historie; jeg nævner den kun i forbifarten, fordi jeg i min søgen i slægtshistoriens labyrint er stødt på mange af navnet "Grubbe" uden dog at tro, at den gamle herremand på Gundersholm eller rigsråd Peder Grubbe ville kunne anerkende nogen af dem som deres efterkommere.

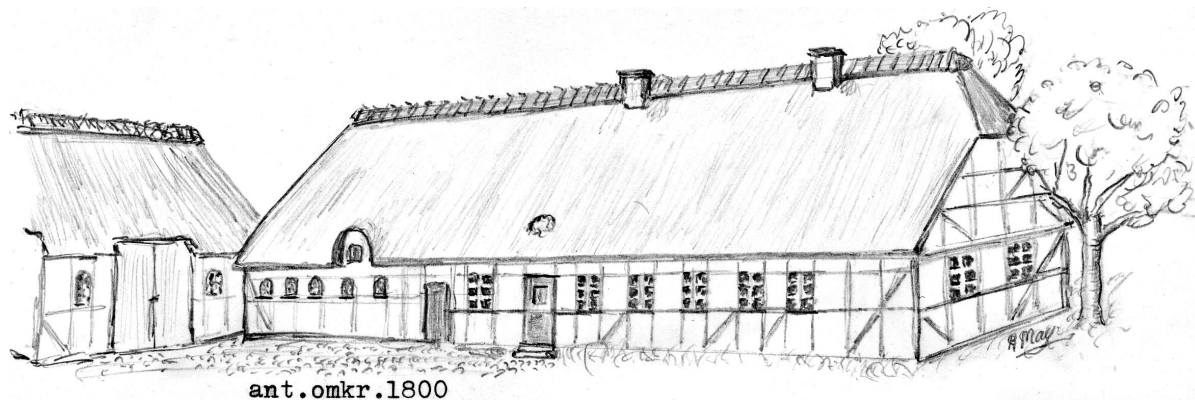
For eksempel kan jeg nævne Simon Grubbe, der ejede en gård i Sjellerup på Als i 1524, eller Diderik Grubbe, der var borgmester i Aalborg omkring 1600-tallet eller Jørgen Grubbe, der sammen med flere andre bønder i Lysabild sogn havde dannet en strandvagt (hjemmeværn) i ufredstiderne i begyndelsen af 1600-tallet. De havde nemlig i 1627 fanget og mishandlet nogle mistænkelige personer der forsøgte landgang ved kysten. Desværre for dem viste det sig at være udsendinge fra kongen, der skulle kontrollere strandvagtens effektivitet. Da sagen opklaredes, blev Jørgen Grubbe og hans medhjælpere imidlertid dømt for drabsforsøg og landsforvist.

Min historie begynder egentlig først her, idet ovennævnte Simon Grubbe er den første kendte ejer af bondegården, art.19 i Sjellerup By, Egen Sogn, hvis ejerrække fortsætter efter ham i direkte lige linie i 13 generationer til den nuværende ejer.

I 1590 findes hans søn, Morten Simonsen Grubbe som ejer af gården, men allerede i 1605 er det dennes søn, Nis Mortensen, der sammen med 12 andre herredsbønder som thingsvidner stadfæster Peder Lassens ret til en bondegård i Stolbro.

Nis Mortensen benyttede tilsyneladende ikke slægtsnavnet "Grubbe" Og det ses hellere ikke, at hans søn, Christen Nissen Mortensen, kaldte sig Grubbe, men efter hans død i 1650, da gården overgik til hans søn, Christen Mortensen, findes Maren Grubbe på "Burchardts Kåd" i nærheden. Hun er måske Christen Mortensens enke, der har benyttet dette kåd som enkesæde (aftægtsbolig) sammen med datteren Sille Grubbe.

Også de følgende ejere af slægtsgården har fortsat benyttet slægtsnavnet "Mortensen", indtil Christen Christensen Mortensen i 1736 blev gift Karen Berthelsdatter fra nabogården og lod sine 3 børn, Christen, født 1737, gift med Ellen Hansdatter Thorsen fra Guderup, Anna Dorothea, gift med Christen Blytækker i Guderup og Berthel, født 1742 og gift 1768, følge tidens almindelige skik at lade børnene døbe Christensen henholdsvis Christensdatter efter faderens fornavn.

Berthel Christensen overtog samtidig med sit giftemål i 1768 med Kirsten Christensdatter Nymand sin fædrengård, men døde allerede efter seks års forløb Enken giftede sig året efter Hans

En 450 år gammel slægtsgård

Pedersen Møller fra Stolbro, der derefter i 30 år sad som sætterbesidder på den gamle slægtsgård og sønnen i dette i dette sidste ægteskab, Berthel Hansen, fik sammen med stedsøsteren (af 1. ægteskab), Karen Berthelsdatter, gennem hele deres opvækst tilnavnet "Møller".

Karen Berthelsdatter (Møller), som jo var arving til gården giftede sig i 1755 med Niels Nielsen fra Skrivergården i Dyndved. Men "Møller-navnet" var så fastgroet til gården gennem sted-faderen, at Niels Nielsen også kaldtes "Møller", og da deres søn skulle døbes i 1804, fik han navnet: Jes Nielsen Møller.

Jes Nielsen Møller blev i 1826 gift med Mette Marie Jørgensen fra Elstrup. I dette ægteskab var der fem døtre, der alle blev gift med boelsmænd i sognet, mens sønnen Niels, som den yngste arvede slægtsgården.

Niels Jessen Møller var født den 26.3.1835 og blev viet den 10. 10. 1861 af biskop Jørgen Hansen i Guderup til Anne Kjestine Smidemand fra Stolbroløkke.

Der er det bemærkelsesværdige, at Anne Kjestine Smidemands tipoldeforældre var selvejer-bonde Peder Thomsen Møller og Dorothea Sophie født Schultz på den gamle junkergård i Egen og da Dorothea Sophie var sønneatter af den berømmelige præsteenke, Klara Elisabeth Krag i Lysabild, et barnebarn af ovennævnte borgmester Diderik Grubbe i Aalborg, var ringen sluttet til "Grubbeslægten" igen.

Samtidig med sit giftermål i 1861 overtog Niels Jessen Møller slægtsgården, men efter kriger i 1864 og Prøjsens anneksion af Sønderjylland, opterede han for Danmark for at undgå at blive prøjsisk soldat. I 1870 blev han udvist af landet, fordi han som dansk statsborger nægtede at melde sig til krigstjeneste i krigen mod Frankrig. Han rejste da til Lolland og tog plads på en gård, men kom af og til hjem på besøg for at se til sin familie og sin gård. Disse besøg foregik selvfølgelig illegalt, hvilket kunne lade sig gøre, da der ingen paskontrol fandtes ved grænsen den gang.

Een gang gik det dog galt. En handelsmand, der kom omkring på gårdene, opdagede at han var hjemme og meldte ham til gendarmen, der lod anmeldelsen gå videre til myndighederne i Nordborg. Da gendarmen kom for at arrestere ham, forsøgte Niels Møller at flygte gennem et vindue ud gennem frugthaven, men det viste sig, at hele gården var omringet af gendarakorpset fra Nordborg og omegn. Mens gendarmen fra Nordborg beroligede konen og børnene, blev Niels Møller i triumf ført til arresten i Nordborg, for dagen efter atter at blive udvist.

Efter krigens afslutning i 1871 kom han tilbage og søgte prøjsisk statsborgerret og fik nu ro til at blive i hjemmet og kunne nu virke for den danske sag i landsdelen.

Min morfar har selv fortalt mig historien og vist mig den lille kiste med låsebeslag og bærehank, som han benyttede som "rejsekuffert" i sin ulændighed. Kisten forærede han mig og nu gemmer den gamle slægtsdokumenter og det af mig siden indsamlede slægtshistoriske materiale.

Niels Møller var i 1888 med til at oprette andelsmejeriet i Egen Sogn og var i mange år dets formand, ligesom han var valgmand og tillidsmand for vælgerforeningen vistnok til sin død i 1910.

I 1891 overlod han gården til sin søn, Jes Møller og flyttede ind i aftægtshuset. Jes Møller døde allerede i 1900, 35 år gammel, og hans enke, der sad tilbage med fire mindre børn, giftede sig 29. 11. 1901 med Hans Matthiesen fra Sjellerup, der er født 9.11.1865 og døde 2.1.1940, derefter i 18 år sad som sætterbesidder af gården indtil den ældste søn, Niels Møller, kom hjem fra krigstjenesten og kunne overtage sin fødegård.

En 450 år gammel slægtsgård

Under krigen 1914-18 var der ligesom andre steder et hold russiske krigsfanger i byen til hjælp på gårdene, hvor alle arbejdsføre mænd var indkaldt til krigstjeneste. Krigsfangerne bevogtedes af en tysk vagtmand, der havde den "kedelige" mani at skulle se ild. Der brændte efterhånden fire gårde i Sjellerup, deriblandt også den gamle slægtsgård, der den 11. 11. 1917 nedbrændte til grunden. Hans Matthiesen flyttede med sin familie over i aftægtshuset, der var blevet forskånet for ildvåden.

Han lod avlsgårdens bygninger opføre på det gamle stuehus' grund og da Niels Møller kom uskadt hjem fra krigen i 1918, overtog han gården og opførte et nyt stuehus, således at den gamle slægtsgård nu kan ses som een af de smukkeste i byen.